

nr.: 2.005.762

B I N N E N L A N D S E   V E I L I G H E I D S D I E N S T

P A N O R A M A

periode 1 april 1985 - 1 oktober 1985

ALGEMENE EN KABINETSANGELEGENHEDEN

Jubileum

In de laatste week van mei vierde de Dienst zijn 40-jarig bestaan. Hiertoe werden diverse evenementen georganiseerd voor het eigen personeel, binnenlandse- en buitenlandse relaties. De hoogtepunten vonden plaats op de eigenlijke verjaardag van de Dienst, 29 mei, en betroffen een werkbezoek dat H.M. de Koningin des ochtends aan de Dienst bracht en een officiële receptie welke 's middags in de Rolzaal werd gehouden. Op 31 mei werden de feestelijkheden afgerond met een feestavond in de Ridderzaal.

Staten-Generaal

De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft op 2 en 7 mei 1985 gedebatteerd over het verslag van de Vaste Commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten over haar werkzaamheden in de periode van 25 augustus 1981 tot 6 maart 1985. De Minister van Binnenlandse Zaken heeft op 10 september 1985 met de Vaste Commissie gesproken over de aanslag op de Rainbow Warrior, het overlopen van de medewerker van de Westduitse contra spionage,   en de affaire   . Leden van de Tweede Kamer stelden in de verslagperiode zeven maal schriftelijke vragen over onderwerpen die direct of indirect de Dienst betroffen.

Voorstel van Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

De nota naar aanleiding van het eindverslag en een nader gewijzigd voorstel van Wet zijn aangeboden aan de Tweede Kamer. Voorbereidingen zijn getroffen voor de ambtelijke ondersteuning van de Minister tijdens de openbare beraadslagingen over het wetsvoorstel. De voorbereidende werkzaamheden met betrekking tot de door het wetsvoorstel voorgeschreven uitvoeringsregelingen gaan gestaag verder.

Benelux

In juni 1985 hebben de landen van de Benelux, de Bondsrepubliek en Frankrijk een Akkoord gesloten inzake de geleidelijke afschaffing van de controles (hieronder begrepen de personencontroles) aan de gemeenschappelijke grenzen en het verleggen van deze controles naar de buitengrenzen. De Regering heeft het akkoord inmiddels ter goedkeuring voorgelegd aan de Staten-Generaal. In het Akkoord is rekening gehouden met de belangen van de veiligheid van de Staat met name ten aanzien van het visum- en het toelatingsbeleid. De uitvoering is opgedragen aan een Centrale Onderhandelingsgroep en vier werkgroepen. De Dienst is vertegenwoordigd in de Werkgroep Personenverkeer. Inmiddels zijn de eerste maatregelen genomen om de nadelige effecten van de versoepeling van de personencontrole voor de veiligheid van de Staat te verminderen.

Gerechtelijke procedures

a. Wilman vs. de Staat

Het eind van deze appel-zaak bij het Hof te 's-Gravenhage begint in zicht te komen. Naar verwacht zullen binnenkort de pleidooien gehouden worden.

b. _____

De Afdeling rechtspraak van de Raad van State heeft een beroep van de heer _____ tegen het niet verstrekken van eventueel over hem aanwezige informatie bij de Dienst niet ontvankelijk verklaard wegens het niet motiveren van het beroep en het niet tijdig herstellen van dit verzuim.

c. Haarlems Dagblad

Het Haarlems Dagblad heeft bij de Afdeling rechtspraak van de Raad van State beroep aangetekend tegen het niet ter inzage geven van het bij de Dienst berustende "King-Kong"-dossier. Dit beroep zal worden behandeld volgens de bijzondere procedure voor spoedeisende gevallen.

d. Haagsche Courant

Het Hoofd van de Dienst heeft op 18 april 1985 een verklaring afgelegd in het onderzoek dat Justitie instelt naar aanleiding van de publicatie in de Haagsche Courant van het artikel "Afluisteren op grote schaal".

Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman heeft zich op 12 september 1985 met een brief tot de Voorzitter van de Tweede Kamer gericht in een poging om te voorkomen dat zijn bevoegdheid om kennis te nemen van klachten over inlichtingen- en veiligheidsdiensten overgaat op de bijzondere klachten commissie waarin het voorstel van Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten voorziet.

Wet openbaarheid van bestuur

Het aantal op de Wet openbaarheid van bestuur gebaseerde verzoeken om inzage van bij de Dienst berustende documenten neemt duidelijk toe.

Voorlichting

Wederom werd ten aanzien van voorlichtingszaken een afwachtende houding aangenomen. Een toespraak welke de Minister van Binnenlandse Zaken hield ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de Dienst werd afgedrukt in de Staatscourant. De jubileumviering kreeg overigens nauwelijks publicitaire aandacht.

Regelgeving

Medewerkers van het Kabinet van de Dienst zijn op de gebruikelijke wijze betrokken geweest bij de voorbereiding van de regelgeving, die direct of indirect de taakuitoefening van de Dienst kan raken.

Klachten

Bij de Vaste Commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten zijn drie klachten over de Dienst ingediend. Bij de Nationale ombudsman zijn eveneens drie klachten in behandeling. Voorts bereikten de Minister enkele klachten ofwel verzoeken om informatie over het optreden van de Dienst. Naar het zich laat aanzien zal géén van de klachten gegrond blijken.

Interne beveiliging

In de verslagperiode werd een nieuwe interne commissie in het leven geroepen, de "Commissie Interne Personele Beveiliging". De Commissie bestaat uit het Hoofd van het Kabinet, het Hoofd van de Hoofdafdeling D en het Hoofd van de Hoofdafdeling Personeelszaken van de Dienst. De Commissie heeft tot taak de Dienstleiding te adviseren met betrekking tot aangelegenheden betreffende de interne personele beveiliging in de ruimste zin. De Commissie heeft inmiddels een advies uitgebracht met betrekking tot enkele concrete probleemgevallen.

Relatie met buitenlandse diensten

In april was de Dienst gastheer van een bijeenkomst van de Benelux-veiligheidsdiensten op directielevelingniveau, mede ter voorbereiding van een vergadering van de hoofden van die diensten in mei, eveneens in Den Haag.

In de verslagperiode werd voorts bezoek ontvangen van het hoofd van de Canadese veiligheidsdienst (april) alsmede van het hoofd van de Italiaanse militaire dienst, die verantwoordelijk is voor o.m. contra-spionage en het verzamelen van inlichtingen m.b.t. internationaal terrorisme (juni).

Het Hoofd van de Dienst woonde de voorjaarszitting van het NATO Special Committee in Brussel bij (april), nam deel aan de halfjaarlijkse bijeenkomst van Westeuropese diensthoofden (mei, München) en maakte deel uit van de ambtelijke delegatie die de Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken vergezeld naar Rome voor een TREVI-Ministersconferentie (juni).

Het Hoofd van de Dienst bracht een bezoek aan de Turkse inlichtingendienst (september) en het Plaatsvervangend Hoofd van de Dienst reisde naar de Verenigde Staten en Canada voor een werkbezoek (september). Het Hoofd Kabinet vertegenwoordigde de Dienst op de halfjaarlijkse vergadering van de TREVI-werkgroep I (september, Luxemburg).

De regelmatige contacten op werkniveau en de uitwisseling van informatie via post- en telexkanalen verliepen in de verslagperiode geheel naar wens.

Relatie met de politie, de binnenlandse zusterdiensten en andere (beleids-) instanties

a. Politie

In de verslagperiode werd regelmatig overleg gepleegd met korpschefs van gemeentepolitie en districtcommandanten van Rijkspolitie. Aan 26 korpschefs en districtcommandanten werden door een kabinetsmedewerker één of meer bezoeken gebracht.

b. Zusterdiensten

Veelvuldig werd overleg gepleegd met beleidsfunctionarissen van de Nederlandse inlichtingendiensten en de Koninklijke Marechaussee. Wederom werd enkele malen overleg gevoerd met het Ministerie van Defensie in verband met de behandeling van een bij de Nationale ombudsman gedeponeerde klacht over het optreden van een grensveiligheidsambtenaar van de Koninklijke Marechaussee.

c. Diversen

Op 27 augustus 1985 bracht de president-directeur van Philips een oriënterend bezoek aan de Dienst.

In het kader van de opstelling van een begroting voor de Olympische Spelen 1992 werden met diverse instanties overleg gevoerd.

Het overleg met vertegenwoordigers van een aantal grote politiekorpsen m.b.t. automatisering van de plaatselijke inlichtingendiensten heeft geresulteerd in een beleidsnota. Deze zal binnenkort onderwerp van gesprek zijn tussen DG OO&V, DG P&V Justitie en het hoofd van de Dienst.

O&E

De sinds maart 1985 bij de Dienst werkzame staffunctionaris O en E heeft in samenwerking met een uit een drietal Dienstmedewerkers bestaande Taakgroep een eerste onderzoek inzake de verwerking van massagegevens in de Dienst afgerond. De resultaten van dit onderzoek worden momenteel nader bestudeerd. Voorts is deze speciale eenheid belast met de coördinatie van de werkzaamheden gericht op de totstandkoming van een integrale Dienstplanning.

Vorbereidingen werden getroffen om het inwinnen en analyseren van gegevens betreffende alle vormen van nationaal en internationaal terrorisme - nu nog ondergebracht bij onderdelen van de directies B en C - te concentreren in een speciale eenheid binnen de directie B. De bedoeling is slagvaardiger te kunnen optreden en de nationale en internationale samenwerking op het vlak van de terreurbestrijding te vergemakkelijken.

DIRECTIE B

Relaties

Regelmatig werd ten behoeve van de regering, de NATO, binnenlandse en buitenlandse zusterdiensten, justitiële en bestuurlijke autoriteiten gerapporteerd over het gevarieerde werkterrein van anti-democratische resp. politiek-terroristische organisaties en personen, zowel van Nederlandse als van buitenlandse origine.

Met de inlichtingendiensten van Rijks- en Gemeentepolitie werden regelmatig - o.a. op regionale basis - werkbesprekingen gevoerd en bestond een frequente uitwisseling van informatie. Mede hierdoor was de politie in staat tijdig in te spelen op aandacht vragende zaken in het vlak van het politiek activisme.

Wekelijks werden voorts met de Bijzondere Zaken Centrale van de CRI gegevens uitgewisseld over verschijnselen met een strafrechtelijk aspect in de sfeer van het gewelddadig activisme en politiek terrorisme.

Geregeld was er voorts overleg met de militaire zusterdiensten inzake radicale vormen van activisme in de anti-militaristische sfeer. Ten dienste van de beeldvorming met betrekking tot Suriname, vond regelmatig overleg plaats met de IDB en Buitenlandse Zaken, resulterend in gezamenlijke rapportages aan de regering. T.a.v. de Molukse kwestie werd met gesprekspartners van het Ministerie van WVC van gedachten gewisseld, i.c. rond de woningsituatie in kamp Lunetten te Vught.

Met belanghebbende buitenlandse zusterdiensten tenslotte, werd langs schriftelijke weg of d.m.v. mondelinge briefings informatie uitgewisseld op het gebied van politiek terrorisme, rechtsextremisme en heimelijke politieke beïnvloeding.

Communisme

Het Verbond van Communisten in Nederland bereidde zich voor op de oprichting van een nieuwe communistische partij in Nederland. De internationalistische kaders van de klassenstrijd vormden voor het VCN het uitgangspunt van de eigen activiteit. Men trachtte dan ook elke gelegenheid te gebruiken om met name met de CPSU contacten te leggen. Er zijn aanwijzingen dat zulks gelukt is, maar het contact wordt ook in eigen kring geheim gehouden. Dat zal door de CPSU - en eventuele andere Oosteuropese partijen - wellicht geëist zijn, zodat ze in staat zijn naar buiten toe vol te houden, dat zij zich niet mengen in ontwikkelingen binnen het Nederlandse communisme.

De CPN is inmiddels verrijkt met een nieuwe orthodox-communistische fractie, de werkgroep "Marxisme en Klassenstrijd", die onder leiding van de Amsterdamse wethouder ijvert voor het herstel van de marxistisch-democratische tradities in de CPN. Intussen kon worden vastgesteld dat de CPN zelf ook weer meer aansluiting wil krijgen bij de internationale beweging onder leiding van de CPSU, met name op het terrein van de vredesstrijd. De beperkte operationele capaciteit van de dienst wordt zo gericht mogelijk op deze ontwikkelingen ingezet. Daarnaast is er enige aandacht voor pogingen vanuit VCN en CPN om binnen eigen kring de coördinatie van het "massawerk" te verbeteren. In beide organisaties heeft kennelijk het opnieuw opzetten van het zogenaamde vakbondswerk prioriteit.

a. Heimelijke politieke beïnvloeding

Op dit terrein werd de noodzakelijke samenwerking met afdelingen van de Directie C en met SBP geïntensiveerd. Met name was dat het geval met betrekking tot het Wereldjeugdfestival, dat begin augustus in Moskou plaatsvond. Activiteiten in het verlengde van dit festival, die de Sovjet-diensten manipulatiemogelijkheden bieden, worden nauwlettend geobserveerd.

Bijzondere aandacht werd voorts besteed aan de activiteiten van de heer | - vice-voorzitter van het Nederlands Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (NCEVS) - ten behoeve van de Wereld Vredesraad (WVR) en de Sovjet-Unie. Loyaliteit jegens de Sovjet-Unie verleidt ook de journalist KLINKENBERG tot grote activiteit. Vastgesteld is dat hij zijn functies in NVJ*) en IFJ*) gebruikt om samen met IOJ**) -functionarissen een internationale organisatie van "Journalisten voor de Vrede" in het leven te roepen. Soortgelijke organisaties voor artsen (IPPNW)*** en generaals zijn - veelal tegen de wens van Nederlandse deelnemers daarin - verworden tot nieuwe frontorganisaties ten behoeve van het Sovjet-communisme. De in mediakringen actieve "Alerdinck foundation" legde de behartiging van het contact naar de Sovjets in handen van de journalist , die al enkele jaren nauw samenwerkt met de Rus , een voormalige correspondent van het persbureau APN (NOVOSTI).

- *) Resp. de neutrale Nederlandse Vereniging van Journalisten en de gelijkgezinde Internationale Federatie van Journalisten.
- ***) De Internationale Organisatie van Journalisten, een communistische mantelorganisatie.
- ***) International Physicians for the Prevention of Nuclear War.

Veel aandacht werd besteed aan activiteiten van enkele "vriendschapsverenigingen". Opnieuw werd de belangstelling van enkele Oosteuropese diensten en instellingen voor aan die activiteiten deelnemende personen vastgesteld.

Op proportionele wijze werd voorts aandacht besteed aan pogingen van Sovjet-zijde groeperingen binnen de vredesbeweging h.t.l. voor eigen doeleinden te manipuleren. De kansen van de Sovjets bleken beperkt, enerzijds door hun onvermogen eigen tekortkomingen - op het gebied van elementaire mensenrechten bijvoorbeeld - ter discussie te willen laten komen, anderzijds door de sterke gerichtheid van vredesbewegingen op de eigen nationale acties.

Terrorisme

De opleving van terroristische activiteiten die zich sedert het najaar van 1984 in enkele Westeuropese landen heeft gemanifesteerd, heeft vooralsnog geen uitstraling gehad naar Nederland.

Aan enkele - al dan niet op tijdelijke basis in Nederland verblijvende - (voormalige) leden van buitenlandse terroristische organisaties werd door de Dienst speciale aandacht geschonken. Daarbij werden geen aanwijzingen verkregen, dat deze personen op een of andere wijze betrokken zijn bij het voorbereiden van gewelddadige acties op of vanaf Nederlands grondgebied.

Tot op heden onbekende daders zijn verantwoordelijk voor de diefstal medio augustus nabij Brunssum van een voertuig met AFCENT-kenteken waar zich onder meer een Amerikaans luchtmachtuniform met MP-uitmonstering en de persoonlijke bescheiden van een bij AFCENT gedetacheerde Amerikaanse militair bevonden. Deze diefstal vertoont enkele punten van gelijkenis met de moord op een in Frankfurt gelegerde Amerikaanse militair, ten doel hebbend diens identiteitspapieren te verkrijgen ter voorbereiding van de bomaanslag, die vervolgens werd gepleegd op de aldaar gelegen Amerikaanse luchtmachtbasis.

In Zuid-Limburg vond mogelijk nog een tweede incident plaats. Er werd namelijk informatie verkregen dat mogelijk het RAF-kernlid
heimelijk Nederland was ingereisd. Deze informatie kon daarna echter niet worden bevestigd.

POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME

Ook in het afgelopen halfjaar trokken weer diverse uitingsvormen van politiek (gewelddadig) activisme de aandacht. De politiek radicale kernen van de Anti-Militaristische, de Anti-Kernenergie- en de Kraakbeweging speelden daarbij andermaal een overheersende, inspirerende en leidende rol. Deze onderdelen in "De Beweging" richtten zich daarbij op een zeer breed politiek, sociaal en maatschappelijk terrein.

In de afgelopen periode viel daarbij het accent vooral op de zogenaamde anti-Zuid-Afrika acties en activiteiten in het kader van het verzet tegen de regeringsvoornemens met betrekking tot de plaatsing van kruisraketten en de uitbreiding van kerncentrales.

a. AKB (Anti Kernenergie Beweging)

De regeringsvoornemens met betrekking tot de bouw van nieuwe kerncentrales en de opslag van radio-actief afval hebben de AKB een nieuwe impuls gegeven.

Van groot belang voor de inspiratie van de AKB was de inbraak bij de Directie Kernenergie van het Ministerie van Economische Zaken door de groep "Wraak van jhr. mr. De Braauw", een in de ogen van de activisten uiterst succesvolle voortzetting van de eerst door anti-militaristen gebezigde "breek in en maak openbaar"-actievorm.

De periodieke publicatie van gestolen stukken leidde tot verheving van de discussies en klein-geweld acties tegen personen en bedrijven, die in de publicaties werden genoemd.

Het verzet culmineerde voorlopig in een actie-weekend bij het industriegebied Moerdijk op 5, 6 en 7 oktober 1985, dat overigens mede door een adequaat politie-optreden zeer gecontroleerd en zonder gewelddadigheden is verlopen.

b. AMB (Anti-Militaristische Beweging)

Binnen de AMB is de geheim voorbereide en door een kleine(re) groep uitgevoerde actie de laatste tijd een favoriete actievorm. Geconstateerd werd dat met regelmaat, voornamelijk in het zuiden des lands, verkenningen worden uitgevoerd bij militaire objecten, zulks met het oogmerk deze militaire objecten te inventariseren en actiedoelen te selecteren. Een en ander resulteerde tot heden in een (onder controle gehouden) bezettingsactie van een luchtmacht-object.

Uiteraard speelt de kruisrakettenproblematiek een centrale rol in het anti-militaristische denken. In dit verband hebben ook de bij een eventuele plaatsing betrokken niet-militaire instanties en bedrijven als mogelijk actiedoel de belangstelling.

De organisatie BONK, die met het oog op meer gestructureerd massaal verzet is opgericht, is niet goed van de grond gekomen. De pluriformiteit in het activisme en de hang naar autonomie maakt een min of meer gestructureerd verzet kennelijk onmogelijk. Voor zover BONK tot resultaten komt, gaat het tot dusverre dan ook om activiteiten van niet werkelijk radicale groepen.

Een bijzondere ontwikkeling, waarbij de bereidheid tot ernstige vormen van gewelddadigheid tot uiting kwam, was de golf van bekladdingen en vernielingen die in het kader van verzet tegen Zuid-Afrika en de Apartheid plaats vond. Bij deze veelal professioneel uitgevoerde acties waren personen betrokken uit voornamelijk anti-militaristische kringen.

RECHTS EXTREMISME

In de verslagperiode heeft de Dienst proportioneel aandacht besteed aan de ontwikkelingen in de rechts-extremistische sfeer in Nederland. Ook in deze periode waren "interne schermutselingen" binnen enkele groeperingen er de oorzaak van dat enerzijds weinig feitelijke activiteiten werden gepleegd, en dat anderzijds een aantal zaken in de publiciteit geraakte (zoals de verwickelingen rond het Consortium De Levensboom van mw. Rost van Tonningen).

MINDERHEDEN

Surinamers

De politieke tegenstellingen binnen de Surinaamse gemeenschap in Nederland tussen voor- en tegenstanders van het huidige Surinaamse bewind blijven de aandacht van de Dienst vergen. Het uitblijven van resultaat bij het justitiële onderzoek naar de Rijswijkse moordzaak van 7 maart jl. draagt bij tot een sfeer van angst en wantrouwen binnen de anti-Bouterse groeperingen in Nederland. De Dienst heeft overigens het onderzoeksteam naar vermogen geassisteerd.

Het onderzoek naar aanleiding van een wapen- en explosievenvondst op 26 juli jl. te Rotterdam wijst op betrokkenheid van de voorzitter en een aantal sympathisanten van de Surinaamse oppositionele groepering Makmur, een stichting die zich officieel bezighoudt met de opvang van Surinaamse vluchtelingen. Woordvoerders van zowel pro- als anti-Bouterse-groeperingen verschaffen bij voortdurend ingrediënten voor toenemende spanningen binnen de Surinaamse gemeenschap h.t.l. door zich in de media over deze aangelegenheid uit te laten.

Molukkers

In het algemeen kan worden gesteld dat, met name de laatste jaren, de gemiddelde Molukker weinig of geen belangstelling meer toont voor de verwezenlijking van het RMS-ideaal. De aandacht van de Molukkers richt zich voornamelijk op verbetering van de woon-, werk- en leefomstandigheden. Een goed voorbeeld hiervan is de huidige "strijd" van de Molukse wijken voor goede huizen en betaalbare huren.

Daarentegen dienen de activiteiten van de Molukse bewoners van het barakkenkamp "Lunetten" te Vught om behoud van het kamp gezien te worden als een vorm van politieke strijd. Het kamp "Lunetten" is in hun ogen immers het laatste symbool van de "gedwongen deportatie" van de Molukse KNIL-militairen naar Nederland.

Slechts vanuit de "RMS-top" worden nog activiteiten t.b.v. de RMS ontplooid. In dit milieu zouden zelfs plannen beraamd worden om in Nederland bomaanslagen tegen rijkseigendommen uit te voeren. Volgens de plannenmakers zouden hierbij echter geen doden of gewonden mogen vallen, daar dit de herwonnen "goodwill" weer teniet zou doen. Concrete vormen hebben deze plannen echter nog niet aangenomen.

Turken

In de afgelopen periode heeft de Turks-Koerdische gemeenschap in Nederland de aandacht op zich gevestigd door een aantal demonstratieve bijeenkomsten en een bezettingsactie, gericht tegen de Zweedse ambassade te Den Haag. De aanleiding vormde de arrestatie van een Koerdische advocaat in Zweden.

Een tweetal mislukte bomaanslagen vond plaats tegen Bulgaarse vestigingen te Den Haag en Amsterdam. De verantwoordelijkheid hiervoor werd opgeëist door een Turkse organisatie die zich verzet tegen "Bulgarisering" van de Turkse gemeenschap in Bulgarije.

Aktiviteiten van overige radicale Turkse groeperingen zijn beperkt gebleven tot het organiseren van diverse vreedzaam verlopen demonstraties.

DIRECTIE C

Dienstrelaties

De contacten met ministeries, diensten en instanties werden in goede sfeer gecontinueerd en daar waar nodig verder gestroomlijnd.

Operationele activiteiten ten aanzien van de Sovjet-Unie

In de verslagperiode zijn de contra-spionage inspanningen wederom voornamelijk gericht geweest op de activiteiten van de bij de diplomatieke en handelsvestigingen van de Sovjet-Unie h.t.l. werkzame inlichtingenofficieren.

Veel aandacht werd besteed aan de Sovjetrussische aanwezigheid in de Nederlandse havenplaatsen. Een hiertoe in samenwerking met de competente overheidsdiensten gestart speciaal project verloopt voorspoedig en begint langzamerhand vruchten af te werpen.

De recente defectie naar het Westen van enkele belangrijke KGB-functionarissen zal ongetwijfeld bijdragen tot een beter beeld van de conspiratieve activiteiten van de Sovjet-inlichtingendiensten.

Operationele activiteiten ten aanzien van de overige communistische landen

a. DDR

Uit recente ervaringen in de BRD is wederom gebleken, dat de Oostduitse inlichtingendienst nog steeds gebruik maakt van ingesluide agenten die, onder een valse dekmantel, inlichtingen-activiteiten ontplooiën ten behoeve van de DDR.

Het is aan te nemen, dat een identieke modus-operandi door de Oostduitse inlichtingendienst ook in Nederland nog steeds wordt toegepast.

In de verslagperiode defecteerde een medewerker van het Bundesamt für Verfassungsschutz (BfV, de Westduitse binnenlandse veiligheidsdienst) naar de DDR.

Het per 1 januari 1985 geratificeerde culturele verdrag tussen Nederland en de DDR draagt ertoe bij, dat het aantal bezoeken aan Nederland van wetenschappers uit de DDR aanzienlijk toegenomen is. Onderzocht wordt of, en in hoeverre de Oostduitse inlichtingendienst deze bezoekers van Nederlandse wetenschappelijke instituten met inlichtingenopdrachten belast.

b. Polen

Vastgesteld werd, dat niet alleen de civiele, doch ook de militaire inlichtingendienst (Z-II) operaties opzet met het doel Westerse electronica en technologie te bemachtigen.

Veel aandacht werd besteed aan het volgen van de activiteiten van een in Nederland geaccrediteerde Pool, die in dit kader een belangrijke rol speelt. De afgelopen jaren bleken de Poolse inlichtingendiensten overigens meer en meer te opereren vanuit Polen. Met het oog hierop werd meer aandacht besteed aan personen die naar Polen reisden. Meer dan eens bleken Nederlanders en (ex-)Polen tijdens een bezoek aan Polen geconfronteerd te zijn met de activiteiten van de Poolse inlichtingendienst. Tenslotte was een deel van de inspanningen gericht op het verkrijgen van informatie over de activiteiten die de Poolse inlichtingendienst ontplooit contra (ex-)Polen die in Nederland wonen. Het is duidelijk dat de Poolse dienst veel belangstelling heeft voor oppositionele kringen in het Westen.

c. Tsjechoslowakije

De Tsjechoslowaakse inlichtingendienst opereert traditioneel hoofdzakelijk vanuit Tsjechoslowakije en in mindere mate vanuit de diplomatieke en handelsvertegenwoordiging hier te lande. Uit recente informatie is gebleken dat de inlichtingenactiviteiten vanuit de diplomatieke vertegenwoordiging vanaf 1981 tot heden voornamelijk gericht zijn geweest op de heimelijke politieke beïnvloeding. Interne personeelsproblemen vormden de oorzaak voor een drastische wisseling van personeel binnen de vertegenwoordiging. Nieuwe geaccrediteerden bleken veelal een sterkere inlichtingenbinding te hebben dan hun voorgangers hetgeen doet vermoeden dat de aard van de inlichtingenactiviteiten vanuit de vertegenwoordiging zich zal wijzigen. Behalve dat via operationele activiteiten genoemde ontwikkelingen onder controle werden gehouden werd tevens aandacht besteed aan het reizigersverkeer en de veel voorkomende schijnhuwelijken, teneinde te onderkennen welke Nederlanders of Tsjechoslowaken door de Tsjechoslowaakse inlichtingendienst worden ingeschakeld in het inlichtingenwerk.

d. Roemenië

Een verbeterde informatiepositie van de Dienst m.b.t. de activiteiten van de Roemeense inlichtingendienst leidde tot een beter zicht op activiteiten van de aan de Roemeense Ambassade verbonden diplomaten en tot meer inzicht in de werkmethode van de Roemeense inlichtingendienst vanuit Roemenië. De in Nederland geaccrediteerde diplomaten bleken o.a. betrokken bij het verzenden van heimelijk verkregen embargo-goederen naar Roemenië. Getracht werd via operationele activiteiten meer zicht te verkrijgen op de kwantiteit van de contacten van deze aan de Handelsmissie geaccrediteerde diplomaten. Tevens werd aandacht besteed aan de Roemeense ambassaderaad, de heer _____, die zich naast zijn normale werkzaamheden intensief bezighoudt met de Nederlandse vredesbeweging. Zijn veelvuldige contacten in deze sfeer, en zijn optreden op diverse in ons land gehouden internationale bijeenkomsten maken aannemelijk dat hij betrokken is bij de activiteiten van de Roemeense dienst.

e. Bulgarije

De inspanningen waren vooral gericht op het verkrijgen van informatie over in Nederland geaccrediteerde Bulgaren, die ervan verdacht worden inlichtingenactiviteiten te ontplooiën. Daarbij werd gebruik gemaakt van informanten, agenten en technische middelen. Vastgesteld werd dat er van Bulgaarse zijde veel belangstelling bestaat voor Westerse electronica en technologie.

f. Hongarije

Onverminderde aandacht werd besteed aan een Hongaarse geaccrediteerde die blijkens informatie van een buitenlandse zusterdienst binding zou hebben met de Hongaarse militaire inlichtingendienst.

Pogingen om hier in Nederland Hongaarse joint-ventures te vestigen werden voor zover mogelijk gevolgd. De drang om meer Hongaarse vestigingen in Nederland te verkrijgen, uiteraard met Hongaars personeel, is opvallend. De verplaatsing van b.v. het Hongaarse Verkeersbureau IBUSZ van België naar Nederland, is hiervoor tekenend. Een opleving was te onderkennen van de Hongaarse activiteiten op het terrein van de heimelijke politieke beïnvloeding.

g. Cuba

In 1984 werd extra aandacht besteed aan activiteiten van hier te lande verblijvende Cubanen. Er werden echter geen inlichtingenactiviteiten waargenomen.

Sedert januari 1985 worden derhalve minder medewerkers en minder middelen ingezet op dit doelgebied.

h. Joegoslavië

Bevestigd werd dat de Joegoslavische inlichtingendienst zich op Nederlands grondgebied beperkt tot de controle op personen van Joegoslavische origine.

Van een eveneens gesignaleerde belangstelling voor militair toepasbare technologie is nog niet duidelijk of deze een inlichtingen karakter heeft.

Z.O. Azië

a. Chinese Volksrepubliek

Behoudens enkele kleine accentverschuivingen, is er in de prioriteitenstelling ten aanzien van de Volksrepubliek China en haar Vertegenwoordiging in Nederland, in de afgelopen verslagperiode geen verandering gekomen.

De aandacht is er derhalve voornamelijk op gericht inzicht te verwerven en te behouden in de activiteiten die de Volksrepubliek in Nederland ontplooit teneinde haar honger naar wetenschap en techniek, noodzakelijke bouwstenen voor de modernisering van het land, te stillen.

De interesse voor wetenschappelijk Nederland manifesteert zich op twee manieren: op de eerste plaats via de Chinese studenten en wetenschappers, studierend aan diverse wetenschappelijke instituten; op de tweede plaats via de handelsrelaties van China met Nederland, waarbij China hoge prioriteit geeft aan samenwerkingsverbanden (waaronder joint-ventures) waarbij het verzekerd is van overdracht van productiemethoden en de technische know-how. De aandacht van de Dienst gaat ook uit naar ontwikkelingen binnen de Chinese gemeenschap, met name naar wrijvingen die ontstaan zijn naar aanleiding van de discussie over de vraag of de Chinese gemeenschap ernaar moet streven erkend te worden als culturele minderheid.

Terrorisme

Terrorisme vanuit het Midden-Oosten

Door Palestijnse, Armeense, Syrische, Shiitische en Libische organisaties werden in de verslagperiode circa 55 aanslagen gepleegd, waarvan ongeveer twee-derde op objecten en de rest op personen. Ongeveer 45 aanslagen vonden plaats buiten het conflictgebied. De indruk bestaat dat deze (stijgende) tendens zich in de nabije toekomst voort zal zetten.

Door de inzet van - voornamelijk - technische middelen werden indicaties ontvangen van activiteiten, die kunnen wijzen op de opbouw van tenminste één Palestijnse terroristische infra-structuur in Nederland. Inzet van andere inlichtingenmiddelen en een reeds op gang gebrachte intensieve internationale en nationale samenwerking zal moeten leiden tot een zodanig duidelijk beeld, dat tegenmaatregelen tot de mogelijkheden gaan behoren.

Toenemende terroristische belangstelling voor Nederland kan ook afgeleid worden uit het volgende:

Op 30 september ontplofte, met zeer lichte zaakschade, bij het El-Al-kantoor in Amsterdam een bom, die een zeer grote overeenkomst vertoonde met twee op 22 juli in Kopenhagen ontplofte bommen, die daar wel gewonden veroorzaakten.

De claimende groeperingen vertoonden echter grote verschillen. Libanese Shiiten eisten de aanslag in Kopenhagen op, terwijl op die te Amsterdam aanspraak gemaakt werd door in Damascus. Beide groepen kunnen beschikken over een zekere infra-structuur in West-Europa. Ook in dit geval zal internationale en nationale samenwerking moeten leiden tot vorming van een vollediger beeld.

HOOFDAFDELING D

Beveiliging Algemeen

In de verslagperiode werden, naar daartoe gebleken behoefte, de contacten met lagere overheidsinstanties aangehaald, met name met de provincies. Naar aanleiding van concrete dreigingssituaties werden beveiligingsadviezen verstrekt aan een aantal hoog geplaatste personen en de korpschefs van rijks- en gemeentepolitie.

Beveiliging overheid

Het nieuwe concept Beveiligingsvoorschrift, nu geheten "Aanwijzing voor de Beveiliging van Staatsgeheimen en Vitale Onderdelen bij de Rijksoverheid", heeft van de direct betrokkenen algemene instemming gekregen. Het voorschrift wordt nu voorgelegd aan de Centrale Commissie voor het georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken.

Door de Permanente Commissie Vertrouwensfuncties zijn gesprekken gevoerd met de PTT over de vertrouwensfuncties bij dit staatsbedrijf. Gestreefd wordt naar een reductie van het grote aantal.

Met de PTT wordt gesproken over de veiligheidsonderzoeken die dit staatsbedrijf zelf instelt en de functie van de onder meer daarmee belaste PTT-informatie-ambtenaren.

In de nacht van 20 op 21 juni werd ingebroken in een pand van het ministerie van Economische Zaken, waarbij politiek kwetsbare correspondentie met betrekking tot de bouw van nieuwe kerncentrales, (deels) gerubriceerde ministerraadsstukken en andere gerubriceerde gegevens werden ontvreemd. Naar aanleiding van deze inbraak zijn bij het ministerie de interne beveiligingsmaatregelen aangescherpt.

Beveiliging krachtens bondgenootschappelijke overeenkomsten

In NAVO-verband wordt meegewerkt aan de zogenaamde "Counter terrorist measures" voor NATO Commands en Agencies.

De laatste hand is gelegd aan de wijziging van de Leidraad voor de beveiliging van NAVO-gegevens.

In de verslagperiode werden NAVO-inspecties gehouden bij de Nederlandse ambassade te Londen, de Permanente Vertegenwoordiging bij de NAVO te Brussel en de Ambassade te Parijs. Er bleek over het algemeen een goed niveau van beveiliging gehandhaafd te worden. In de procedurele en materiële sfeer werden suggesties ter verbetering gedaan.

In het kader van de verplichtingen jegens de EG werd een bezoek gebracht aan de Permanente Vertegenwoordiging bij de EG te Brussel.

Onderwerp van de jaarlijkse inspectie van het NATO Office of Security was de Luchtmacht. Het resultaat van de inspectie was zeer bevredigend, slechts enkele schoonheidsfoutjes werden gesignaleerd.

In de verslagperiode kwam een beveiligingsovereenkomst met de BRD ter beveiliging van defensie-opdrachten tot stand.

Beveiliging bedrijven

De reactie van activisten op de plannen voor de bouw van nieuwe kerncentrales, het zogenaamde "1 november besluit", het in de ons omringende landen opbloeiende terrorisme, aanslagen op en kapingen van vliegtuigen e.d., hebben bij de defensie-orderindustrie en het vitale bedrijfsleven geleid tot een verhoogde behoefte aan beveiligingsadvies en voorinformatie ten aanzien van de te verwachten dreiging.

Het aantal defensie-orderbedrijven, vooral in de sfeer van de Koninklijke Landmacht, neemt gestadig toe.

De 4e herziene versie van de "Nota inzake bescherming beveiliging en bewaking van gas- en electriciteitsbedrijven in Nederland" kwam in de verslagperiode uit. Verwacht wordt dat de betrokken partijen (de electriciteitsproductie- en distributiebedrijven, de NAM, de Nederlandse Gasunie, de gasdistributiebedrijven, de n.v. SEP en de VEGIN) de nota zullen aanvaarden.

Naar aanleiding van het ontvreemden van deze nota bij de inbraak bij het ministerie van Economische Zaken, werd overleg gevoerd met de betrokken partijen over aanvullende beveiligingsmaatregelen rond enkele in de nota genoemde vitale installaties.

Incidenten bij defensie-orderbedrijven.

Bij Fokker b.v. te Schiphol werd een ernstige vorm van sabotage aan F-16 onderdelen ontdekt. De dader was een personeelslid. Bij het ingestelde onderzoek bleken geen politieke motieven. De betrokken medewerker is inmiddels ontslagen.

Op 23 september werd door actievoerders ingebroken bij RDM te Rotterdam. Getracht werd in te dringen bij de firma Nucon, welke in het RDM-kantoor is gehuisvest. Meegenomen werden (ongerubriceerde) rapporten en een interne telefoongids. De actievoerders lieten een spandoek achter met de tekst "Nucon nee, RDM moet kernvrij".

Computerbeveiliging

In toenemende mate wordt bij de overheid en het bedrijfsleven de behoefte gevoeld aan advies omtrent computerbeveiliging. De aandacht die dit onderwerp de laatste tijd in de pers krijgt en de publiciteit rond "hobbyisten" die zich bezig houden met computerinbraken zijn hieraan niet vreemd. Door de Hoofdafdeling D wordt in nauwe samenwerking met

deskundigen van de Militaire Inlichtingendiensten getracht aan deze behoefte tegemoet te komen. Het accent ligt momenteel op het probleem van de afscherming van computersystemen tegen indringing van buitenaf.

Veiligheidsonderzoeken

Resultaten van door de Dienst ingestelde veiligheidsonderzoeken naar kandidaten voor vertrouwensfuncties bij de rijksoverheid hebben in de verslagperiode niet geleid tot een verweerprocedure bij de Adviescommissie inzake de Veiligheidsonderzoeken.

Vorming

In het kader van haar beveiligingsbevorderende taak organiseerde de hoofdafdeling D informatieve bijeenkomsten ten behoeve van haar relaties bij de rijksoverheid en het bedrijfsleven. Voorts werden ter bevordering van de beveiligingszin gesprekken gevoerd met diverse categorieën vertrouwensfunctionarissen.

HOOFDAFDELING SBP

Ter ondersteuning van de hoofdtaken van de dienst bestudeerde het onderdeel SBP in de verslagperiode internationale verwickelingen en verschijnselen, die effecten kunnen hebben op de binnenlandse veiligheid. Deze werkzaamheden resulteerden in een verscheidenheid aan interne en uitgaande rapportages, gestructureerd of informeel werkoverleg met andere dienstonderdelen en informatie-uitwisseling met binnen- en buitenlandse relaties.

In de Sovjet Unie is partijleider Mikhail GORBACHEV erin geslaagd zijn positie aanzienlijk te versterken. Dat werd het duidelijkst geïllustreerd door het ontslag op 1 juli van zijn belangrijkste rivaal ROMANOV uit zowel het Politburo als het CC-secretariaat en door de vervanging op 27 september van BREZHNEV-protege TIKHONOV als Sovjetpremier door een van zijn eigen medestanders, CC-secretaris en Politburolid Nikolai RYZHKOV. De nu logischerwijze eerstdaags te verwachten vervanging van TIKHONOV als Politburolid en van RYZHKOV als CC-secretaris biedt GORBACHEV een goede gelegenheid zijn machtspositie op het hoogste partijniveau nog verder uit te bouwen. De partijleider heeft overigens sinds zijn aantreden in maart 1985 ook op het op een na hoogste echelon een groot aantal personele

veranderingen doorgevoerd. Minstens vijf hoofden van CC-afdelingen en tien ministers moesten het veld ruimen, evenals twaalf regionale partijsecretarissen, die interessant genoeg voor driekwart werden opgevolgd door functionarissen uit het centrale partij-apparaat in Moskou. Met het oog op het voor februari 1986 uitgeschreven partijcongres zullen dergelijke mutaties in de komende tijd nog wel doorgaan. Immers daarmee kan GORBACHEV dat belangrijke congres nog verder naar zijn hand zetten in zijn streven de economie uit het slop te halen en de Sovjetmaatschappij een nieuw elan te geven.

De andere Oosteuropese landen hebben inmiddels reeds moeten ervaren dat het nieuwe GORBACHEV-regiem ondanks zijn pragmatisch en flexibel imago doelgericht streeft naar verdere disciplineren en gelijkschakeling van de Warschau-Paktstaten. Deze aanscherping van de blokpolitiek kwam niet alleen tot uitdrukking in scherpe ideologische Sovjetverklaringen maar ook in de wijze waarop door Moskou de verlenging van het Warschau-Pakt werd afgedwongen, waarbij bleek hoe weinig speelruimte landen als Roemenië en de DDR wordt gelaten voor een eigen koers in de buitenlandse politiek. In Polen is de situatie weer zover genormaliseerd dat de officiële Poolse Vredesraad zich na jaren van inactiviteit opnieuw en ook internationaal is gaan manifesteren. Opvallend was de manier waarop vooral van Roemeense en Bulgaarse zijde getracht werd in te spelen op de Nederlandse kernwapendiscussie. De indruk werd bevestigd dat in de rolverdeling van deze beïnvloedingspogingen een sleutelrol gespeeld wordt door de gezamenlijke "International Departments" (ID's) van de Oosteuropese CP-en. Het systematisch onderzoek naar deze ID's, dat in de vorige verslagperiode in nauwe samenwerking met enkele buitenlandse zusterdiensten werd gestart, heeft intussen goede vorderingen gemaakt.

De Oosteuropese beïnvloedingspogingen concentreerden zich in de afgelopen maanden onbetwist op het mede door de Wereldfederatie van Democratische Jeugd in Moskou georganiseerde Wereldjeugdfestival. Hoewel het evenement ook een aantal incidenten kende en tweedracht zaaide in veel westerse delegaties moet geconstateerd worden dat van Sovjetzijde hier en daar waardevolle openingen naar een breder publiek werden gecreëerd. Minder belangstelling trokken twee evenementen, die niettemin karakteristiek zijn voor de voortdurende en niet onsuccesvolle beïnvloedingsactiviteiten in de richting van de westerse vakbeweging. Het betreft de internationale vergadering medio juni in Wenen van zowel communistische als niet-communistische werknemers in de grafische industrie uit Oost en West Europa, en de oprichting in september van een nieuwe internationale mijnwerkersorganisatie. Daarmee lijkt het Wereldvakverbond met zijn aloude streven naar internationale vakbondseenheid thans de wind in de zeilen te hebben. Tenslotte dient vermeld te worden dat eenheid van actie ook centraal staat in de discussie die momenteel in de kring van Oosteuropese vredesraden gevoerd wordt over een nieuwe strategie ten aanzien van Westeuropa.

Het Westeuropese communisme bleef in het teken staan van interne partijconflicten tussen voor- en tegenstanders van de orthodoxe lijn, die opnieuw mede oorzaak leken van teleurstellende electorale resultaten voor verschillende nationale CP-en. Opmerkelijk was de verbetering van de betrekkingen tussen de "onafhankelijke" CP-Italië en Moskou, die in de voorgaande jaren een dieptepunt hadden bereikt als gevolg van de Sovjetbemoeienissen met de gang van zaken in Polen. Niet minder opvallend was het herstel van de relaties tussen de zeer pro-Moskou gezinde Portugese en de Chinese CP, omdat de toenadering tussen Peking en de Westeuropese CP-en zich vanaf het begin van de jaren zeventig tot nog toe had beperkt tot de meer eurocommunistische partijen. De Westeuropese CP-en, waaronder ook de CPN, kwamen medio juni in Parijs bijeen op een conferentie over de economische crisis in de Westerse Wereld. Dergelijke gemeenschappelijke bijeenkomsten, die in vroeger jaren zo gebruikelijk waren, hadden sinds 1980 niet meer plaatsvonden.

De Chinese Volksrepubliek zag via een grootscheepse vervanging van bejaarde, leidinggevende kaders door een jeugdiger lichte specialisten een moeizaam proces van verjonging en professionalisering van zowel het staats- als het partij-apparaat worden afgerond. Het vroeger zo dominante leger verloor daarbij nog meer aan invloed. Het streven van Peking naar modernisering, en in dat verband naar grotere betrokkenheid bij Westerse economische en wetenschappelijke ontwikkelingen, bracht voor het eerst in de geschiedenis een Chinese premier naar Nederland.

In Latijns Amerika zijn het onveranderlijk de Centraalamerikaanse tegenstellingen die de aandacht vragen. In de strijd om terugdringing van reële of vermeende regionale invloed van de Verenigde Staten lijken het revolutionaire Cuba en het radicaal-islamitische Lybië thans met elkaar te wedijveren. Het onvermogen van een regiem als dat van BOUTERSE in Suriname om van die situatie te profiteren en zo een nationaal bankroet af te wenden, schijnt tenslotte dan toch een terugkeer van de democratie in dat land in de hand te kunnen werken.

Een diepgaande studie naar de politieke ontwikkelingen in Turkije werd in de afgelopen verslagperiode afgerond. Intussen werd de campagne om de Turken in Bulgarije te bulgariseren aanleiding tot heftige emoties onder panturkistische en fundamentalistische groeperingen in Turkije. Dit leidde onder meer tot talrijke demonstraties in Westeuropese steden en de plaatsing van een bom bij het Bulgaarse verkeersbureau in Amsterdam.

In het Midden-Oosten trok een drietal zaken de aandacht. De voortgaande pogingen van de Jordaanse koning HUSSEIN om te komen tot een vreedzame regeling van het Arabisch-Israëlijs conflict bleven zonder succes door zowel de afhoudende opstelling van Israël en Amerika als de felle protesten van radicale Arabieren en Palestijnen, daarin bijgevalen door Moskou. De situatie in Libanon is er niet overzichtelijker op geworden door de bloedige confrontaties tussen steeds vaker wisselende allianties. In een aantal Arabische landen verscherpten zich de verhoudingen door het intolerante optreden van islamitische fundamentalisten, al dan niet gestimuleerd vanuit Iran. In Noord Afrika lijkt zich een tweedeling te voltrekken tussen aan de ene kant Lybië en Marokko en aan de andere kant Algerije, Tunesië en - zij het voorzichtig - ook Egypte. Het is vooralsnog niet te voorzien in hoeverre deze ontwikkeling consequenties kan gaan krijgen voor de Noord-Afrikaanse gemeenschappen in West-Europa.

HOOFDAFDELING E

Afdeling Opleiding en Vorming

Overeenkomstig het bepaalde in het Reglement Opleidingen en Examens BVD nr.: 21922 SG/Kabinet, zijn in deze verslagperiode georganiseerd:

- één Algemene Cursus AL (7) voor middelbaar en hoger Kader van de Dienst en van de Verbindingen en de Zusterdiensten.
- één Praktijkcursus PE (16) ten behoeve van Personeel van de Verbindingen van de Dienst.
- één Runners A Cursus RA (2) plus een evaluatiedag ten behoeve van medewerkers van de Dienst.
- één Bewerkingscursus BC (7) ten behoeve van medewerkers van de Dienst.
- één Informatiecursus IN (8) ten behoeve van een Dienst-medewerker, twee medewerkers van de SMID en één van de LUID.
- één Cursus ten behoeve van een medewerker van onze Engelse Zusterdienst, 4, 5 en 6 juni 1985.
- één Observatiecursus OB (5) ten behoeve van twee medewerkers van de Dienst.
- één Oriëntatiecursus ten behoeve van administratieve PID medewerkers.

Chef en docenten van de afdeling zijn bij verschillende opleidingsinstituten van de Politie en Krijgsmacht als gastspreker opgetreden.

Het zomerreces is door de twee recent in dienst getreden docenten gebruikt om zich in de vakmaterie in te werken.

De overige docenten hebben deze periode gebruikt om de recente ontwikkelingen op hun vakgebied te verwerken in de verschillende lesprogramma's.

Afdeling Onderzoeken

Na een hoog werkaanbod in de aanvang van deze verslagperiode is er gedurende de laatste maand een zekere stabilisatie op een wat lager niveau waarneembaar, o.a. veroorzaakt door een reductie van een projekt dat voor de directie C werd uitgevoerd.

Ten behoeve van een efficiëntere voorbereiding van onderzoeken is in overleg met de hoofdafdeling A een koppeling van verschillende interne naslag-systemen in studie.

Bij de afdeling is een handboek verschenen, dat steun beoogt te geven aan de onderzoekingsambtenaren bij het toepassen van de verschillende onderzoekprocedures.

Uit een oogpunt van doorstroming was het verheugend dat enige onderzoekingsambtenaren in aanmerking kwamen voor andere functies binnen de Dienst.

Afdeling Observatie

Er vond een vruchtbare gedachtenwisseling plaats met enige collegae van de volgfafdeling van de Canadese veiligheidsdienst.

Bureau Vertalingen en Uitwerking

Aan verschillende objecten werd, zowel t.b.v. de directie C, als de directie B meer dan de gebruikelijke aandacht gegeven.

Het vinden van voldoende vertaalcapaciteit met betrekking tot de Arabische acties blijft een probleem.

De vertaling van correspondentie met zusterdiensten werd voorlopig bij wijze van experiment m.i.v. september 1985 voor een zeker deel aan het Bureau Vertalingen en Uitwerking toebedacht. Mede hierdoor is er behoefte aan uitbreiding van de Engelse vertaalcapaciteit.

HOOFDAFDELING TECHNIEK

Afdeling Verbindingen

Het vermoedelijk voor de KGB-Rezidentura h.t.s. bedoelde zendplan - waarover eerder werd gerapporteerd - was in de perioden 18 april - 12 mei en 13 - 28 september dagelijks in de lucht. Het berichtenvolume vanuit Moskou was echter gering. In laatst genoemde periode echter werden door Moskou wel een groot aantal "bevestigingen van ontvangst" verzonden. Dit zou kunnen duiden op een verhoogde activiteit op enig gebied van de kant van de Rezidentura zelf. Met belangstelling wordt uitgezien naar de eventuele reacties op deze verbinding n.a.v. het a.s. "1 november besluit".

De belangstelling van de Sovjets voor ons mobilfoonverkeer gaf twee hoogtepunten te zien. Zo trokken de activiteiten welke door de dienst in het kader van de "oefening terreurbestrijding" werden ontplooid, de bijzondere aandacht. Een tweede hoogtepunt werd waargenomen in de periode 23 juli - 8 augustus jl. Het is niet ondenkbaar dat dit een reactie is op het afspringen van de KGB Legal Resident in Londen. Navraag in deze wordt gedaan.

Afdeling Electronica

Het video-systeem t.b.v. de bewaking van de BVD-gebouwen werd gerealiseerd en in gebruik genomen.

HOOFDAFDELING A

Per 1 juni 1985 zijn de zelfstandige afdelingen ACD en G opgegaan in de nieuwe hoofdafdeling A, met als taak Documentaire en Geautomatiseerde Informatieverzorging. De globale formatie van de hoofdafdeling, alsmede de volledige formatie van het automatiseringsonderdeel zijn intussen vastgesteld. De reorganisatie van de documentaire informatieverzorging wordt nu uitgewerkt. Daarbij gaat de aandacht vooral uit naar verbeteringen in de inrichting van de persoonsregistratie, meer structuur in het archiefbeheer en ontwikkeling van de informatievoorziening uit open bronnen.

De automatisering van de documentenregistratuur is per 1 september jl. gerealiseerd. Het registratieproces is nauw gekoppeld aan het centrale persoonsregistratiesysteem van de Dienst. De verblijfsadministratie van de documenten, die in circulatie zijn, wordt gevoerd met behulp van bar-code leesapparatuur.

De eerste maanden wordt op basis van de ervaringen in de praktijk, het registratiewerk, waarbij vorm- en inhoudskenmerken van de stukken worden vastgelegd, geregeld bijgestuurd.

De laatste tijd is het gebruik van middelen voor tekstverwerking in alle geledingen van de Dienst krachtig gegroeid. Toepassing van personal computers is het onderzoekstadium nog niet gepasseerd.

Een aantal nieuwe automatiseringsprojecten wordt inmiddels op stapel gezet. Besluitvorming over prioriteiten en tempo van ontwikkeling is nog niet voltooid. Het betreft projecten in de sfeer van contra-spionage, heimelijke politieke beïnvloeding, verbindingsinlichtingenwerk en persoonsregistratie. Voor een goede en veilige aansluiting van de salarisadministratie van de Dienst op het nieuwe geïntegreerde salarissysteem IVOP van het Rijkscomputer centrum wordt gewerkt aan een mutatie- invoer- en gegevensuitwisselingssysteem.

Omdat de capaciteit van de centrale computer door geleidelijke toename van het gebruik (ongeveer 100 terminals) binnenkort niet meer toereikend is, wordt een beslissing voorbereid over aanschaf (lease) van een grotere centrale computer in de eerste helft van 1986.

AFDELING FID

Met het adviesbureau van de Centrale Directie van de Rijksgebouwendienst is overeenstemming bereikt over de grootte van een nieuw gebouw voor de dienst. De netto oppervlakte bedraagt 12.045 m². Het bleek niet haalbaar rekening te houden met personeelsleden boven de sterkte, noch met enige groei van de dienst in de toekomst.

Een reeds jaren lopend verzoek aan de Rijksgebouwendienst om één van de auto-sluizen van het pand aan de Johan van Oldenbarneveldtlaan te overkappen is nog steeds in behandeling. Het wachten is thans op een bouwvergunning van de gemeente.

HOOFDAFDELING PERSONEEL

In de verslagperiode is veel aandacht besteed aan de "vertaling" van beleidsontwikkelingen naar de specifieke dienstsituatie. Zo zijn o.a. eigen regels opgesteld met betrekking tot de nieuwe beoordelingssystematiek, i.c. de invoering van het functioneringsgesprek.

In het kader van het streven de P-functie verder te decentraliseren zijn vele activiteiten verricht die geleid hebben en in de naaste toekomst nog zullen leiden tot verdere verruiming van het toegekende mandaat. Vooral op de terreinen Rechtspositie en Formatiebeleid is vooruitgang geboekt.

Toenemende aandacht is gegeven aan de vorming en opleiding van medewerkers die managementfuncties (gaan) bezetten.

PERSONEELS MUTATIES

van 01-04-1985 tot 01-10-1985

1. AFVLOEIINGEN.

Reden	MANNEN			VROUWEN			TOTAAL			
	Lager	Middelb.	Hoger	Lager	Middelb.	Hoger	Lager	Middelb.	Hoger	TOTAAL
F.L.O.	-	3	1	1	4	-	1	7	1	9
VUT	-	-	1	-	-	-	-	-	2	2
EIGEN VERZOEK	-	5	1	2	2	-	2	9	1	12
INVAL. PENSIOEN	-	-	-	-	3	-	-	3	-	3
AFL. DIENSTVERB.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OVERLEDEN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ART. 98, lid 1, sub f v.h. ARAR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
										- 26 -
INDIENSTTREDING	6	6	-	7	5	-	13	11	-	24
	-	8	3	3	9	-	3	17	3	23

Deeltijdmedewerkers: 53

Opgemaakt, 29 oktober 1985